

Notulen Beeld VV Concept Begroting 2024

Datum: 4 oktober 2023, 19:00-20.45 uur
Plaats: VV-zaal Leiden
Verslag: Mevr. M. Brouwer, Vi.a.Vi Office Management

Aanwezigen dagelijks bestuur (D&H):

Dhr. J.P. de Vries (hoogheemraad) (Agrarisch)
 Mevr. M.R. Verkleij-Lemmers (hoogheemraad) (CDA)
 Dhr. A.G. Straathof (hoogheemraad) (BBB)
 Dhr. J.B. Knapp (hoogheemraad) (VVD)

Mevr. S.U. Dewkalie (Water Natuurlijk)
 Dhr. H. van Dijk (Water Natuurlijk)
 Dhr. H. van der Kaap (PvdD)
 Dhr. J.A. Stenfert Kroese (PvdD)
 Dhr. A.J.G. Burger (CDA)
 Dhr. J.W.C. De Mooij (CDA)
 Mevr. D.J.M. Corbey (Natuurterreinen)
 Dhr. D. Krantz (Natuurterreinen)
 Dhr. R.A. Roorda (CU-SGP)

Aanwezige VV-leden:

Mevr. V.M.M. van der Burg (BBB)
 Dhr. H. Hazenoot (BBB)
 Dhr. J.W. van der Wijk (BBB)
 Dhr. J. van Pareren (BBB)
 Dhr. H.C.M. Kortman (VVD)
 Dhr. J.L. van Oeveren (VVD)
 Mevr. S.F. Jahan (VVD)
 Dhr. W.H.B. van Dunné (PvdA)
 Mevr. K. van Rooten (PvdA)
 Dhr. K. Buskermolen (Water Natuurlijk)
 Dhr. J.A.M. van der Slot (Agrarisch)
 Dhr. G.H. van Mastwijk (Agrarisch)

Afwezigen met afmelding:

Dhr. R.A.M. van der Sande (dijkgraaf)
 Mevr. R.W. Mols (PvdD)

Overige aanwezigen:

Mevr. L. Schrama (Financiën)

1. Opening, vaststelling agenda

De heer **De Vries** opent de vergadering over de begroting 2024 die hij combineert met een doorkijk naar de Meerjarenplanning 2024-2027. Hij wil de vergadering dilemma's voorleggen die hij tegenkwam bij het opstellen van de begroting 2024.

Het is de eerste keer dat de begroting wordt opgesteld door dit bestuur. Deze beeldvormende sessie is bedoeld om de VV mee te nemen in de opgave die er ligt. Het is de bedoeling om de begroting voor 2024 in de VV-vergadering van november vast te stellen.

Het is geen gemakkelijke opgave; denk maar aan de energie, aan de rente, de prijsstijgingen en arbeid. Dit zijn een aantal ingrediënten die in ieder geval voorbij zullen komen in deze beeldvormende sessie.

Hij zal zelf een korte, algemene inleiding houden. Mevrouw Lily Schrama zal daarna een toelichting geven op de achterliggende cijfers.

2. Concept Begroting 2024

De heer **De Vries** noemt de uitgangspunten voor het opstellen van de begroting 2024. Die worden gevormd door het coalitieakkoord waarin drie punten gemarkeerd worden op basis van het werken vanuit de basis. Dat betekent het voldoen aan wettelijke eisen, water- en bodem sturend en het principe om kosten niet af te wentelen op de toekomst. Daarnaast is dienstverlening een uitgangspunt; gericht op de inwoners, (agrarische) bedrijven en natuurorganisaties. Tenslotte is er een open benadering oftewel transparantie; gericht op samenwerking en communicatie.

In het coalitieakkoord is ook gezegd dat het bestuur zijn verantwoordelijkheid wil nemen en niets af wil wentelen op de toekomst. Het idee is om Rijnland beter achter te laten en aan de slag te gaan voor de toekomst zonder de schulden te hoog te laten oplopen en de kosten nu voor rekening te nemen.

Dat gaat zich toespitsen op de aanpak van opgaven; de poldergemalen, de waterketen, kortom alle thema's die in de VV regelmatig aan de orde komen. In de coalitiebesprekingen is daarbij een afspraak gemaakt omtrent een lastendrukstijging van 10-10-8-8%. Die afspraak is dan ook het uitgangspunt voor de berekeningen geweest bij het opzetten van de begroting.

Na het coalitieakkoord in maart 2023 zijn er een aantal ontwikkelingen geweest die onderkend moeten worden. Er waren kostenverhogingen in de vorm van een rentestijging. Voor het waterschap is dat een structurele stijging geweest van 5,7 miljoen euro omdat de rente van 1% naar 4% is gestegen. Ter informatie meldt hij dat 1% rentestijging meerkosten heeft van meer dan 2,3 miljoen euro. De prijsstijgingen voor een bedrag van 3,2 miljoen euro zijn daarnaast een factor van betekenis en de verbonden partijen kosten 4,5 miljoen euro. Het gaat dus om grote bedragen. De uitwerking in de begroting is gedaan op 10-10-8-8% en de organisatie heeft een uiterste poging gedaan om dat waar te kunnen maken met behoud van de ambitie die neergelegd is in het coalitieakkoord. Dat betekent dat gekeken is of scherper aan de wind kan worden gevaren. Er is gekeken of in de exploitatie aspecten gevonden konden worden om de begroting 2024 sluitend te kunnen maken. Dat is gelukt; de begroting is n  t sluitend hoewel hier een 'maar' aan zit. De begroting is alleen sluitend te krijgen door de inzet van (grote) bedragen uit reserves. Dat betekent dat de reserves in 1 of 2 jaren naar nul zullen gaan teruglopen. Daarnaast kan dit alleen als de schuldpositie tot ver boven de 300% oploopt, terwijl met elkaar is afgesproken dat een schuldpositie van 300% ongeveer de grens is. Daarnaast kan de begroting sluitend zijn als de kapitaallasten zullen oplopen naar meer dan 34% en daarmee zal de organisatie vastgezet worden in haar ruimte om te manoeuvreren om andere dingen te doen. De begroting is zo scherp gemaakt dat te verwachten is dat er begrotingswijzigingen zullen komen in 2024. Dat betekent het verder aanspreken van reserves omdat er geen andere middelen meer zullen zijn. De algemene reserve moet ook nog bijgesteld worden naar boven vanwege 0,5% die gemist wordt zoals de Provincie Zuid-Holland geconstateerd heeft. Mevrouw Dewkalie heeft daar vragen over gesteld. Met deze begroting wordt Rijnland heel erg kwetsbaar. Er zijn feitelijk maar 2 knoppen om aan te draaien; één ervan is te kijken naar de kostenkant en de scherpe kostenraming in de cijferreeks 10-10-8-8% en mogelijke tegenvallers dekken vanuit de reserve van ongeveer 14,5 miljoen euro. Een andere knop is het verder verhogen van de belastingopbrengst voor 2024. Dat zijn de dilemma's die hij graag met de VV wil bespreken.

Met een hogere lastendruk is Rijnland in staat, door meer inkomende middelen, tegenvallers in 2024 op te vangen. Rijnland zou dan ook in staat zijn om kapitaallasten op de lange termijn beter te beheren (300% voor de schuldpositie en 34% kapitaallastendruk). Het betekent ook dat structureel in het meerjarenperspectief een sluitende begroting met elkaar kan worden afgesproken. En tenslotte hoeft niet meer te worden geleund op incidentele opbrengsten zoals de verkoop van vastgoed.

Door verhoging van de lastendruk heeft Rijnland het roer weer in eigen hand en blijven er reserves over die ingezet kunnen worden op nieuw beleid maar ook om tegenvallers te kunnen opvangen. Daarnaast noemt hij de onvermijdelijke hoge lasten nu te nemen, immers deze moeten toch een keer worden opgehoest. Dat betekent geen hypotheek nemen op de toekomst. Dat zijn de dilemma's waar de VV en het College met elkaar voor staan. Hij stelt voor om deze dilemma's met elkaar te bespreken opdat hieruit een richting kan worden gevonden voor de begroting 2024.

Hij introduceert mevrouw Lily Schrama om een toelichting te geven op de cijfermatige onderbouwing.

Mevrouw **Schrama** stelt zich voor en is werkzaam als teamleider financiën, inkoop en subsidies. Het coalitieakkoord omvat 28 besluitpunten die ertoe hebben geleid dat de organisatie de ambitie en doelen moest bijstellen. Aan de hand van enkele voorbeelden wordt een beeld geschetst van impulsen en intensiveringen die impact hebben op de organisatie. Daar is het meerjarenperspectief van vorig jaar 2023-2026 naast gelegd. Dat is de basis geweest vanwege het WBP6 dat hierin is uitgewerkt evenals eerdere bestuurlijke besluiten. De besluitpunten uit het coalitieakkoord zijn hierop gelegd om de gevolgen op investeringen te kunnen inschatten. Daarnaast is er de verplichting om de algemene reserve op te hogen naar het minimaal percentage van 5% en in maart 2023 was al bekend dat de Cao-afspraken voor 2023 hoger waren dan 2,5%. Deze vier zaken bij elkaar genomen maakten dat de reeks 10-10-8-8% haalbaar kon zijn. Een coalitieakkoord gaat over hoofdlijnen en daarbij kan niet de diepte worden ingegaan, simpelweg omdat niet alles bekend was. Zoals door de heer De Vries ook is aangegeven kwamen vlak na het akkoord meerdere cijfers binnen; de rente steeg in vrij korte tijd naar uiteindelijk 4%, de leveranciers kwamen met indexering van contracten die Rijnland met hen heeft en de verbonden partijen kwamen met hun nieuwe begroting. Al met al betekende dit een extra last van 13,4 miljoen euro. Dit was niet voorzien tijdens het opstellen van het coalitieakkoord en daarnaast waren deze

kostenverhogingen niet meer te beïnvloeden. Dit betekent dat er een stijging van de kosten was van 5% te weten 13,4 miljoen euro op een begroting van ongeveer 200 miljoen euro.

Ieder jaar, bij het opstellen van de begroting, wordt ook gekeken naar ontwikkelingen in de organisatie waarin een bepaald kwaliteitsniveau moet worden behouden en bewaakt. Dat betekent dat gekeken wordt naar knelpunten in de bedrijfsvoering, maar ook nieuwe wet- en regelgeving waaraan moet worden voldaan en het benodigde personeel in het algemeen om de basis op orde te kunnen houden. Dit betekent dat er 20 miljoen euro meer nodig was om binnen de marge van 10-10-8-8% te komen en er ambtelijke keuzes in de begroting noodzakelijk waren. Dit was aanleiding om de prijsstijgingen lager in te schatten dan de index hiervoor aangaf. Er zijn kosten verlaagd en de belangrijkste keuzes zijn gemaakt betreffende de incidentele vastgoedopbrengsten. Hiervan wil de Provincie dat dit niet meer als dekkingsmiddel wordt gebruikt. Dit is nog niet opgenomen in de begroting waarmee de begroting nog niet structureel sluitend is gemaakt. Daarnaast, zoals aangegeven door de heer De Vries, zijn behoorlijk wat reserves ingezet om aan de reeks 10-10-8-8% te kunnen voldoen. Zij wil dan ook iets dieper ingaan op de inzet van reserves. Positief te noemen punt is dat de algemene reserve is aangevuld tot 5% weerstandcapaciteit. Daarnaast wordt beoogd in 2026 te starten met een reserve van de kapitaallasten ten behoeve van Haarlem Waarderpolder om, als het volledige krediet verstrekt wordt, te kunnen dekken. Dat houdt in dat er in 2027 een bedrag van 8 miljoen euro aan reserves beschikbaar is. Anderzijds zal in de komende 4 jaren de egaliseringsreserve en de baggerreserve versneld worden leeggemaakt. Bij de bespreking van de zomerburap 2023 heeft de VV kennis kunnen nemen dat een redelijk bedrag uit de schuldreductiereserve moet worden aangesproken. In 2024 en de jaren daarna kan dit nog niet worden aangevuld volgens de huidige conceptbegroting en blijft dit dan ook op een niveau van 8 miljoen euro. Reserves, de schuldquote en de kapitaallasten zijn gezamenlijk een belangrijke graadmeter. Het is duidelijk dat de schuldquote voorlopig boven de 300% blijft zonder enig zicht dat deze zal gaan zakken. Dat is voor een waterschap aan de hoge kant. Het kapitaallastenpercentage is vast omdat dit investeringen betreft die in het verleden zijn goedgekeurd en middels kredieten worden uitgevoerd en om die reden niet beïnvloedbaar zijn. 34% is het maximaal wenselijke percentage en dat betekent dat een derde van de conceptbegroting al niet meer te beïnvloeden is. Het overige deel, 72% in 2024, is deels ook niet meer beïnvloedbaar. Daarin zitten alle overige lasten voor het waterschap; personeel, leverancierscontracten, meerjarige contracten die zijn aangegaan en kosten voor de assets (gebouwen) die als vaste lasten zijn opgenomen. Dat betekent dat de totaalbegroting aan exploitatie al vrij vast zit. Indien deze onderdelen als gevolg van hogere kapitaallasten groter worden dan wordt het geheel qua grip en bestuurbaarheid moeilijker.

Wat betreft de ontwikkeling van het investeringsvolume is het in de afgelopen jaren zo geweest dat dit een bedrag was van ongeveer 100 tot 120 miljoen euro. Aan de hand van het coalitieakkoord en Haarlem Waarderpolder zijn daar behoorlijke investeringen bijgekomen waardoor in de komende jaren uitgekomen wordt op een investeringsvolume van gemiddeld ongeveer 170 miljoen euro in de begroting. Daarbij moet de VV zich realiseren dat ongeveer 10% van dit bedrag in de kapitaallasten zullen landen. Op dit moment kan al gedeeld worden dat in de huidige conceptbegroting de kapitaallasten van 72 naar 105 miljoen euro zullen stijgen (een stijging van 45%). Dat betekent dat de kapitaallasten flink omhoog gaan. Haarlem Waarderpolder zal pas in 2031 in de kapitaallasten terecht komen en dat is mede een reden waarom nu al een reserve wordt opgebouwd voor dit project om paraat te staan zodra dit erin gaat komen.

Samengevat: de ambitie van het coalitieakkoord 'Rijnland op peil' is volledig opgenomen in de huidige conceptbegroting. Er is niet geminderd op de doelen die daarin zijn opgenomen. De tarieven zijn op 10-10-8-8% in de huidige conceptbegroting conform de wens. Daarvoor moeten reserves worden aangesproken, gaat de schuldquote stijgen naar meer dan 300% en gaat het kapitaallastenpercentage stijgen naar meer dan 34%. Tenslotte is nagedacht over mogelijke toekomstige ontwikkelingen zoals de mogelijkheid dat de Cao-afspraken ook in 2024 meer dan 2,5% zijn. Of de inflatie hoger blijft dan 2%. Of de rente verder stijgt dan de huidige 4%. En voor vastgoed is de markt niet heel gunstig op dit moment en dat betekent dat de vastgoedopbrengsten kunnen tegenvallen.

Dan is er een buffer; de weerstandcapaciteit in de algemene reserve is weer 5%. Er is een bedrag beschikbaar in de reserve schuldreductie en dat is samen ongeveer 24 miljoen euro. Maar tegelijkertijd heeft Rijnland in 2023 vrij snel 13,4 miljoen euro aan tegenvallers te verwerken gekregen die niet beïnvloedbaar waren. En dat in acht genomen lijkt 24 miljoen euro niet aan de hoge kant.

Welke opties zijn er als Rijnland wil doen wat nodig is? Daartoe zijn 2 scenario's doorgerekend in de lastendruk en daarvoor zijn de reeksen aangepast naar 13-10-8-8% en 15-10-8-8%. In beide scenario's blijft de kapitaallastenratio net onder 34%. Het effect is niet heel groot vanwege een groot investeringsvolume. Wat betreft de schuldquote is er weinig effect met 13-10-8-8% maar met 15-10-8-8% zal de schuldquote onder de 300% uitkomen. Samenvattend zijn meer inkomsten haalbaar; bij 13-10-8-8% is dat 7 miljoen euro extra en bij

15-10-8-8% is dat 11 miljoen euro extra. In beide scenario's zal de kapitaallastenratio onder de 34% uitkomen en alleen bij 15-10-8-8% zal de schuldquote ook onder de 300% uitkomen.

Voor de VV zijn er nog vervolgssessies zoals een technische bijeenkomst op 6 november gevolgd door de commissievergaderingen op 8 november en de uiteindelijke vaststelling van de begroting 2024 op 29 november a.s. Het College zal op korte termijn een voorlopig besluit nemen om de begroting te prepareren.

De heer **De Vries** is wel geschrokken op het moment dat hij geconfronteerd werd met de cijfers. Het baart hem zorgen. Het gaat om grote bedragen en een organisatie die met 10-10-8-8% niet of nauwelijks meer uit de voeten kan. Of de VV dit ook zo ervaart wil hij graag weten. Hij hoort daartoe graag richtinggevend voorstellen aan het College om te kunnen voldoen aan een passend begrotingsvoorstel. Alvorens hierover te discussiëren stelt hij een korte schorsing voor.

Er wordt kort geschorst.

De heer **De Vries** heropent de vergadering en stelt voor om een ronde te maken. Iedereen mag reageren, het is immers een beeldvormende vergadering.

De heer **Hazenoot** (BBB) vindt het goed dat de uitgangspunten en effecten gepresenteerd zijn. Ook hem valt het niet mee, ook omdat al dit jaar reserves zijn aangesproken kon dit beeld verwacht worden. In zijn optiek is dit het gevolg van een aantal zaken die in het verleden vooruitgeschoven zijn om de lasten zo laag mogelijk te houden. Hij wil daar geen kritiek over uiten maar de VV heeft nu te maken met de effecten en de gevolgen van die besluitvorming in voorgaande jaren. Daarbij komen de kostenstijgingen van rente en andere zaken die beide nog harder zijn gestegen dan in april was verwacht. Er was zelfs gedacht aan deflatie wat nog steeds mogelijk is maar nu nog niet aan de orde is. Zijn fractie wil nu hetgeen in april is afgesproken niet loslaten, ook al vanwege het kunnen voldoen aan wettelijke bepalingen. Hij meent ook dat het beleid voortzetten wat betreft vooruit schuiven niet kan. Hij wil dan ook niet afwentelen naar de toekomst en daarmee de kinderen van nu te belasten. Hij ziet dan ook geen andere mogelijkheid dan de scenario's te verhogen. Simpelweg omdat er een buffer moet zijn omdat er gegarandeerd iets gaat gebeuren waardoor het anders mis zou kunnen gaan. Hij vindt niet dat de VV de verantwoordelijkheid kan nemen om vooruit te schuiven. Als er dan iets gebeurt dan is de VV daar aansprakelijk voor en BBB wil dan ook nu de pijn nemen. Ook al omdat dit uit te leggen is aan de kiezer. Een balans zonder echte reserves acht hij onverantwoord. Hij zou dan ook graag nog enkele extra scenario's willen zien.

De heer **Kortman** (VVD) is uiteraard bezorgd over kosten- en lastenstijgingen. Er is een scenario berekend om in het 'groen' te komen. Er werd een opmerking gemaakt dat een derde van de begroting niet te beïnvloeden is en het overig deel is moeilijk te beïnvloeden. Zijn vraag is welk deel, welke kosten(plaatsen) zijn wel te beïnvloeden in de begroting en specifiek aan de kostenzijde.

Mevrouw **Schrama** antwoordt dat 5 tot 10% gemakkelijker te beïnvloeden is. Dat zijn zogenoemde losse posten zoals onderzoekskosten en opleidingskosten.

De heer **Van Oeveren** (VVD) stelt zich de vraag hoe dit aan onze kinderen is uit te leggen. Deze boodschap; het is nogal wat. Alles gehoord hebbende begrijpt hij wel dat het jaar 2024 een andere lastendruk krijgt dan tevoren is bedacht. Aansluitend bij hetgeen de heer Kortman zegt denkt hij dat het goed is om uit te leggen aan de mensen die de belastingen moeten opbrengen waar Rijnland naar gekeken heeft en specifiek naar datgene wat minder of anders kan. Hij begrijpt volledig wat er is gezegd en waarnaar gekeken is. Misschien kan dat nog meer tastbaar worden gemaakt.

De heer **De Vries** vraagt of hij het zo mag vertalen dat de heer Van Oeveren bij een begrotingsvoorstel van het College meer in detail zou willen weten waarin geschrapt is oftewel geschaafd is.

De heer **Van Dunné** (PvdA) refereert aan de sessie die een informerend karakter heeft. Hij onthoudt zich van een oordeel. Wel wil hij aansluiten bij de vraag van de heer Van Oeveren om meer onderbouwing. Hij zou het onderwerp eerst in de fractie te bespreken alvorens te oordelen.

De heer **Van Dijk** (Water Natuurlijk) dankt voor de informatieve presentatie. Hij heeft vragen over goed rentmeesterschap om de problemen niet vooruit te schuiven naar de volgende generatie. Hij heeft begrip voor

het uitgangspunt om dit nu recht te zetten. Hij vroeg zich af of is gekeken naar de effecten van een reeks 11-11-11-11% of 12,5-12,5-12,5-12,5%. Kan dit effect hebben in plaats van direct te verhogen naar 15-10-8-8% en uiteindelijk toch onder 300% uit te komen? Hij constateert dat de Provincie Rijnland op de vingers heeft getikt aangaande de inkomsten uit incidentele verkoop van objecten of gronden en deze aan te wenden voor het aanvullen van de reserves. Hij wil in het oog houden dat de reserves op peil komen en op peil blijven. Zoals aangegeven komt de bodem van de reserves bijna in zicht. Hij is benieuwd hoe dit aspect handen en voeten kan worden gegeven.

De heer **De Vries** constateert dat de vraag is om meer scenario's te bekijken om de onderbouwing sterker te maken. Het beeld dat het jaar 2024 laat zien noodzaakt wel om met de VV te spreken over de scherpste van die begroting en of dat houdbaar is in 2024. Mevrouw Schrama heeft de cijfers getoond en indien nu de stap wordt gezet naar 15-10-8-8% er een goede hoop is dat op termijn teruggegaan kan worden naar 10-10-8-8%. Daarmee kan voldoende reserve worden opgebouwd, ook reserves voor Haarlem Waarderpolder en ook weer een aanvulling op de schuldreductiereserve. Dat kan getoond worden bij een begrotingsvoorstel en hoe die reeks er dan uitziet. Ook richting 2031, het jaar waarin de grote klapper in de kapitaallasten valt, moet er opvang zijn. Het gaat expliciet niet over de periode na deze bestuursperiode maar pas over de periode daarna. Zo ver weg is het nog. Als deze VV nu niet acteert dan wordt de VV over 8 à 10 jaren opgezaaid met een enorm groot pakket.

De heer **Buskermolen** (Water Natuurlijk) kan zich goed voorstellen dat een schijnzekerheid wordt geschapen door het geheel over meerdere jaren te projecteren. Er is bijvoorbeeld een aspect in de loonontwikkeling en de Cao-afspraken en hoe verder dit naar de toekomst wordt doorgezet, hoe onzekerder het is. Hij is daarom benieuwd naar de getallen na het eerste jaar; hoe zijn deze samengesteld en met welke zekerheid zijn ze samengesteld?

De heer **De Vries** antwoordt dat de presentaties worden gedeeld opdat dit ook ter bespreking in de fracties kan dienen. De begroting wordt vastgesteld op 29 november a.s., althans dat is de bedoeling. Een wat hoger percentage in 2024 geeft hoop op het later kunnen teruggaan naar 10-10-8-8%. Hij spreekt deze hoop uit ook al kan hij niet in de toekomst kijken. Gelukkig kan in 2024 gekeken worden naar de begroting voor 2025. Het is zeker dat een aantal gegevens dan weer veranderd zijn. Het streven is helder. Hij kan geen belofte geven.

Mevrouw **Dewkalie** (Water Natuurlijk) dankt voor de presentatie die een helder beeld geeft wat D&H voor ogen heeft. Zij refereert aan 3 oktober (*red. de viering van Leids Ontzet*) met 'klein bier' en 'groot bier'. Vele kleine biertjes maken een groot bier. Zij mist aan de inkomstenkant gedachten om inkomsten binnen te halen. Als voorbeeld noemt zij de exploitatie van windmolens; Vattenfall stoot momenteel veel af en mogelijk is er in de regio ruimte om dit van hen over te nemen. Is gedacht aan de anti-afhaakregeling? Kan dit verder uitgezocht worden? Of kan hier gebruik van gemaakt worden? Kortom, wat kan aan de inkomstenkant additioneel binnengehaald worden?

De heer **De Vries** antwoordt dat het kleine bier ook in de bezuinigingen zit die mevrouw Schrama heeft gepresenteerd. Hij wil trachten deze post iets meer te onderbouwen; tegelijkertijd is dat lastig want het gaat niet om heel grote bedragen. Hij refereert aan de vraag van de heer Kortman waarop het antwoord was dat ongeveer 5% beïnvloedbaar is. Dat is niet veel. Hij wil daarnaast ook inzichtelijk maken waar subsidies voor verwacht mogen worden. Daarmee heeft de VV dan meer inzicht in de inkomsten van Rijnland.

Mevrouw **Dewkalie** (Water Natuurlijk) heeft nog een aanvullende vraag bij de scenario's die getoond werden. Zij zou willen weten wat de meerkosten zijn voor een gemiddeld huishouden.

De heer **De Vries** antwoordt dat die berekeningen zijn gemaakt.

De heer **Van Mastwijk** (Agrarisch) meent dat als gevolg van alle kostenstijgingen de VV ook moet bewegen. Hij wil dan ook niet afwachten. Met mevrouw Dewkalie is hij ook benieuwd naar de effecten voor een gewoon huishouden. De percentages vertalen in kosten voor een gewoon huishouden maakt inzichtelijk hoe groot de pijn dan is voor huishoudens.

De heer **Van der Kaap** (PvdD) hoorde zeggen dat geen wissel op de toekomst moet worden getrokken. Hij kan zich daarin vinden. Er wordt een grote opgave gepresenteerd; op het gebied van energie, klimaat en

biodiversiteit. Voor veel van deze zaken geldt dat uitstel nu zal leiden tot veel hogere kosten later. Hij zou willen zien wat een scenario van bijvoorbeeld 15-12-10-10% zou opleveren. Ook de 2 laatste jaren zouden misschien iets opgetrokken kunnen worden. Hij vindt het geen optie om te bezuinigen op systemen die houdbaar moeten worden gemaakt of moeten blijven. Het belangrijkste is om de ambities op het gebied van klimaat, energie en biodiversiteit in stand te houden.

De heer **De Vries** dankt de heer Van der Kaap. De thema's die genoemd worden passen bij de PvdD. Daaraan wil hij toevoegen: schoon water, droge voeten als primaire taak van dit waterschap. Waterveiligheid zal dus zeker niet veronachtzaamd moeten worden.

De heer **Van der Kaap** (PvdD) ging daar al vanuit. Het zijn juist de thema's die hij noemde die veelal ten onrechte worden gezien als iets extra's maar ze zijn net zo essentieel als waterveiligheid.

De heer **De Vries** hoopt dat daar ook juist oog voor is zoals geschetst in de inleiding en door mevrouw Schrama. Er wordt dan ook niet getornd aan het budget voor de Kaderrichtlijn Water; dat ligt vast.

De heer **Burger** (CDA) is verheugd dat het woord kaasschaafmethode nog niet is gevallen. Hij heeft in een andere politieke omgeving ervaring met deze methode en hij is er van overtuigd dat dit niet te hanteren is op de taak waar Rijnland voor staat. Reden waarom hij dit wel wil benoemen. Taken die net iets minder worden uitgevoerd geven een uiteindelijk effect dat iets kleins wordt afgestoten dat later veel groter wordt. Het is dan beter om de hele taak af te stoten. Die kaasschaafmethode is daarom uitgesloten voor het CDA. Een van de grondbeginselen van het CDA is het rentmeesterschap. Dat betekent dat zijn fractie de wereld op een goede manier aan de volgende generatie wil overdragen. Dat betekent ook dat lasten niet worden doorgeschoven naar andere generaties. Zijn fractie maakt onderdeel uit van de coalitie die al heeft afgesproken om dat niet te doen. Het beeld dat in de presentatie is neergezet maakt duidelijk dat er iets moet gaan gebeuren. Hij ziet het als de verantwoordelijkheid van de VV dat de bodem niet in zicht moet komen wat betreft de reservepositie. Ook al is die bodem nu al enigszins in zicht, dit moet weer gevuld worden. Anderzijds is de afspraak in de coalitie om de kapitaallasten onder de 34% te houden. Meerdere partijen in de VV steunen dit. Het uitvoeren van de ambities van de coalitiepartijen vraagt ook een investering. Haarlem Waarderpolder komt daarbij. En er is gesproken over de medicijnresten. Al deze onderdelen kosten geld waarvoor reserves moeten worden opgebouwd. Het komt hem daarom voor dat 15% onontkoombaar lijkt. Mogelijk moet er zelfs verder dan dat worden gegaan. Zou ook een scenario 15-15-10-5% uitgerekend kunnen worden? Om de komende 2 jaren de reserve echt te kunnen aanvullen en de kapitaallasten echt onder 34% kunnen worden gehouden en ook versneld onder 300% te kunnen komen. Op dit moment heeft zijn fractie echt de insteek om de lasten niet verder vooruit te schuiven.

De heer **De Mooij** (CDA) zag in de presentatie het terugbrengen van de reserve in bagger. De VV is bekend met de achterstand in het baggeren. Wat betekent dan het afbouwen van de reserve? Betekent dat de reserve afbouwen binnen de achterstand? Of is die reserve als een buffer vanwege de achterstand die er is? En wat is het effect van het wegvallen van die reserve?

De heer **De Vries** antwoordt dat het effect is dat eenmalig 9 miljoen verdiend wordt. Daarna zal structureel in de begroting 12 miljoen euro ingebouwd worden voor de baggerwerkzaamheden. Baggeren is een normaal lopend proces dat structureel in de begroting kan worden ingebed. Daar hoeft niet langer een reserve voor te worden aangehouden.

De heer **De Mooij** (CDA) meent dat dit ook betekent dat in het scenario 10-10-8-8% een deel hiervan structureel zal worden bestemd voor baggerwerkzaamheden. Terwijl nu een deel van 12 miljoen euro uit de reserve wordt gehaald.

De heer **De Vries** antwoordt dat 9 miljoen euro gebruikt zal worden om de begroting 2024 dekkend te maken. Dat kan eenmalig worden gedaan. Daarna wordt het baggeren opgenomen als structurele taak in de komende begrotingen. De reserve bagger is in het leven geroepen toen er gedurende langere tijd, enkele jaren, niet kon worden gebaggerd vanwege PFAS. Hij meent dat dit nu wel zo ongeveer achter de rug is en het baggeren moet in een structuur terecht komen. Hij noemt nu 12 miljoen euro maar indien het baggerprogramma een ander bedrag, hoger of lager, dan zal dat andere bedrag begroot moeten worden.

De heer **De Mooij** (CDA) stelt dat hij het daarnet verkeerd kan hebben begrepen. Hij veronderstelde eenmalig 9 miljoen te laten vrijvallen voor werkzaamheden die 12 miljoen euro gaan kosten.

De heer **De Vries** antwoordt dat in de begroting rekening is gehouden met 12 miljoen euro voor baggeren.

Mevrouw **Corbey** (Natuurterreinen) vond het aanvankelijk best heftig om de benodigde tariefstijgingen te zien zo kort na het coalitieakkoord. De toelichting leidde er toe dat ze meent dat dit het is en hiermee moet worden geleefd. Zij is het eens met iedereen die heeft genoemd dat niet aan de ambities moet worden getornd. Die ambities zijn er niet voor niets. Ze zijn absoluut noodzakelijk om Rijnland beter achter te laten voor een volgend bestuur en volgende generaties. Het zelfde geldt voor de schuldpositie; het is voor haar noodzakelijk om de schulden niet verder te laten oplopen. Kaasschaven ziet zij ook niet als oplossing. Er is 1 ding wat haar bij blijft en daarover heeft zij een verzoek aan de hoogheemraad. In de presentatie is de benadering weergegeven van de ambities maar zij miste in de benadering het woord kosteneffectiviteit. Dat is een belangrijke benadering in het coalitieakkoord. Het klinkt ook enigszins gemakkelijk; alles is duurder geworden dus de tarieven moeten worden verhoogd. Haar verzoek is dan ook om een inspanning te tonen om dingen anders te doen. Dat is tegelijkertijd een verzoek aan andere portefeuillehouders om te kijken naar de mogelijkheid om dingen beter te doen, goedkoper te doen of anders te doen. Met dezelfde ambitie en zonder de schuld verder te verhogen. Kritisch zijn op het eigen werk opdat het uiteindelijk iedereen beter gaat.

De heer **De Vries** wil dit in het College bespreken. Zijn collega portefeuillehouders zijn aanwezig en hebben het verzoek van mevrouw Corbey kunnen horen.

De heer **Roorda** (CU-SGP) wil zijn commitment afgeven. Op de website zijn destijds de standpunten van de CU-SGP geplaatst. Daar staat het volgende: "de kosten voor droge voeten en schoon water stijgen en wij willen dat ons waterschap financieel gezond blijft. Daarom is het belangrijk dat de inkomsten van ons waterschap gelijke tred houden met de uitgaven. Ook om te voorkomen dat de schuld van 700 miljoen euro verder oploopt." Dat is het commitment van CU-SGP.

Hij voegt daar een anekdote aan toe. Iemand heeft geen last van de stijgende benzineprijzen want hij tankt altijd voor 50 euro. Dat werkt misschien op de lachspieren maar er zit wel iets in. Stijgende kosten zijn een gegeven. Hij zou willen kijken welke invloed hierop kan worden toegepast. Is het niet gemakkelijk om te zeggen dat een groot deel van de kosten niet beïnvloedbaar is? Strikt genomen is dat niet waar; veel kosten zijn beïnvloedbaar ook als bedacht moet worden dat een waterschap onderdeel uitmaakt van een bestuurlijke setting binnen Nederland. Veel andere overheden zitten met dit waterschap in hetzelfde schuitje. Er is gesproken over een Cao-stijging die gemiddeld neerkomt op 2,5% en dat wordt in feite als uitgangspunt genomen voor de begroting. Kijkend naar de inflatie kan niet ontkend worden dat dit vooral de onderkant van het loongebouw treft. Hoe hoger het inkomen, hoe minder de inflatie op bijvoorbeeld boodschappen het inkomen aanspreekt. Hetzelfde geldt voor energie; mensen die een goed salaris hebben, hebben meestal ook een goed geïsoleerd huis. De energieprijzen hakken er daar dan veel minder in dan bij mensen die de verhoogde energieprijzen niet kunnen betalen. Of die in woningen wonen die door corporaties worden verhuurd die nog geen isolatie hebben gerealiseerd. Zijn moeder woont in een bejaardenwoning waar het isoleren in 2026 gepland is om uit te voeren. Binnen de overheid werken mensen die over het algemeen genomen een goed salaris hebben. Als waterschap ligt er in zijn optiek dan ook de taak om na te denken wat er gedaan wordt bij de volgende Cao-ronde. Dan zou ingezet kunnen worden op een reële stijging van de lonen aan de onderkant van het loongebouw en een beperkte stijging van de lonen aan de bovenkant. Mensen die goed verdienen zullen die redelijkheid inzien en dit zijn echt knoppen waaraan gedraaid kan worden. Wat betreft de inkomsten heeft hij al aangegeven dat zijn fractie niet afwijzend staat tegenover een belastingtarief dat een gelijke tred houdt met de stijging van uitgaven van het waterschap. Kijkend naar het begrip hypotheek op de toekomst; eerlijk gezegd is er al een bestaande hypotheek op de toekomst. In de afgelopen decennia is te weinig belasting betaald. Anders was er nu geen schuld geweest. Dat betekent dat er niet te ontkomen is aan lastenverhogingen. Hij is onvoldoende deskundig om een uitspraak te doen of dat nu 10 of 15% moet zijn. Op het moment dat belasting verhoogd moet worden dan is zijn vraag om te kijken naar diegenen die de sterkste schouders hebben. Er zijn mensen die hun huizen in de afgelopen jaren enorm in waarde hebben zien stijgen. Dat afgezet tegen de verzekeringspremie die betaald wordt aan het waterschap dan kan daar wel een schepje bovenop. Anderzijds zijn er ondernemers in de landbouw die ook te maken hebben met een waardestijging van hun onroerende zaken maar dit niet te gelde kunnen maken omdat zij dit als productiemiddel inzetten. Bedrijven krijgen ook te maken met een toename van allerlei lasten zonder dat zij dit in hun prijzen kunnen doorberekenen. Dat gebeurt wanneer de markt niet meebeweegt met de

kostenstijgingen die er zijn. Hij wil deze vragen open op tafel leggen en verzoekt de ambtelijke organisatie hiernaar te kijken en wellicht te komen met scenario's die kunnen bijdragen aan het in balans houden van uitgaven en inkomsten.

De heer **De Vries** dankt de heer Roorda voor zijn bespiegelingen. Het nodigt uit tot een reactie maar hij laat vooralsnog de vragen van de heer Roorda onberoerd in het midden liggen.

De heer **Van der Slot** (Agrarisch) wil nog toevoegen dat als het waterschap meer geld wil ophalen bij de belastingbetaler de stofkam door de eigen organisatie gehaald moet worden. Dit zou bijdragen aan meer draagvlak. Het is niet alleen maar ophalen, daarnaast moet het waterschap zelf ook inleveren. Daarnaast meent hij dat blijvend kritisch moet worden gekeken naar kwijtscheldingen in de toekomst.

Mevrouw **Jahan** (VVD) wil haar eigen situatie als voorbeeld stellen; in de balans tussen haar eigen inkomsten en uitgaven en gesteld dat zij nergens kan bezuinigen dan zal zij zich inzetten om meer te kunnen werken om meer inkomsten te genereren. Wat kan het waterschap doen om meer inkomsten te genereren? Zijn daar nog mogelijkheden?

De heer **De Vries** vraagt of mevrouw Jahan bedoelt om geen geld op te halen bij de ingelanden. Aan de inkomstenkant wordt gekeken hoe de inkomsten verbeterd zouden kunnen worden. Binnenkort zal in het kader van de legesverordening een voorstel aan de VV worden gezonden om te bezien hoe dit verbeterd kan worden. Daar wordt ook naar gekeken en er is rekening mee gehouden in de opgestelde cijfers in deze concept begroting.

Hij stelt vast dat er nog behoefte bestaat om te reageren op de inbreng.

De heer **Hazenoot** (BBB) is benieuwd met welke inflatiecijfers rekening is gehouden voor 2025 en verder.

De heer **De Vries** antwoordt dat gerekend is met 2% inflatie.

De heer **Hazenoot** (BBB) zou graag willen weten met hoeveel kosten rekening is gehouden voor de Kaderrichtlijn Water. In de komende maanden mag verwacht worden dat het waterschap extra maatregelen krijgt opgelegd. En daar zal het niet bij blijven. Vorige week is rondgevaren en daar was de conclusie dat er best veel geld is uitgegeven hoewel de effecten hiervan beperkt zijn dan wel niet-durend zijn. Reden waarom hij de discussie zou willen voeren over de effecten van de Kaderrichtlijn Water. Voor 2027 moeten maatregelen zijn genomen en wat gaat dat dan de komende 2 jaren kosten? En heeft dit de effecten die het zou moeten hebben? Rijnland en ook de andere waterschappen gaan hieraan veel geld uitgeven en is het een idee om eens kritisch de effecten te bekijken en de vraag te stellen of het haalbaar is en beïnvloedbaar is? Hij heeft, ook bij andere waterschappen, gehoord dat zolang er water geloosd blijft worden de medicijnresten er niet uit zullen gaan. En in 2027 een aantal medicijnrestenverwijderaars toevoegen is mooi maar hiervan zal geen effect zijn in de komende 2 jaren. Kortom, een discussie over de kosten in relatie tot de te bereiken doelstellingen is naar zijn mening wenselijk.

De heer **De Vries** meent dat de hoogheemraad over dit onderwerp op korte termijn een presentatie zal geven. Mocht dat niet geval zijn dan is het verzoek gehoord en wordt het meegenomen.

De heer **Hazenoot** (BBB) is ook benieuwd hoe andere VV-leden hierover denken. Het is een scala aan regelgeving; er komt nu weer een brief van de minister aan en de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur komt met rapporten. Het hoogheemraadschap moet het allemaal maar doen en het is niet eenvoudig. Er zal reëel moeten worden gekeken of Rijnland dit allemaal aankan.

De heer **Van der Slot** (Agrarisch) reageert naar aanleiding van de vraag van de heer Hazenoot of dit niet iets is voor de Algemene Rekenkamer om te onderzoeken.

De heer **Hazenoot** (BBB) antwoordt dat het over het budget gaat. Er zijn 6 tot 8 miljoen euro aan kosten te verwachten vanwege de Kaderrichtlijn Water. Dat is een fors bedrag en hij wil dit niet aan de Algemene Rekenkamer overlaten.

Mevrouw **Corbey** (Natuurterreinen) weet dat de Algemene Rekenkamer hier al naar gekeken heeft. Overigens is zij het volledig eens om kritisch naar de budgetten te kijken. Dat betekent ook dat kritisch moet worden gekeken naar de waterkwaliteit. In de laatste VV is een oproep gedaan om goed te kijken naar het Landbouwportaal. Het Landbouwportaal is een instrument dat agrariërs subsidie verleent om de waterkwaliteit te verbeteren. Uit de evaluatie blijkt dat de effecten hiervan nauwelijks tot niet significant zijn. Zij zou dan ook willen oproepen om voor alle portefeuilles te kijken naar de effectiviteit van de uitgaven. De stofkam is al genoemd. Zij wil het beslist geen kaasschaven noemen. Wat betreft de Kaderrichtlijn Water heeft Rijnland een inspanningsverplichting om maatregelen te nemen. Niemand kan Rijnland verplichten om maatregelen te nemen die niet effectief zijn. Zij wil daarom oproepen om te bezien wat al dan niet effectief is.

De heer **Van der Slot** (Agrarisch) sluit hierop aan met de opmerking dat het Landbouwportaal niet veel effect mag hebben maar op de langer termijn is er wel degelijk effect. Misschien gaat het niet snel genoeg maar als gedurende 20 jaren met een betere techniek om te spuiten gewerkt wordt is er wel degelijk effect. Alleen is dit niet na 1 jaar al meetbaar. Hij meent dat daarom nadrukkelijk onderscheid gemaakt moet worden in effecten op de korte termijn en effecten op de lange termijn. Uiteindelijk is de lange termijn altijd beter.

Mevrouw **Dewkalie** (Water Natuurlijk) is voorstander om deze discussie te voeren. Niet alleen voor Kaderrichtlijn Water maar voor alle onderwerpen van de verschillende portefeuilles. Dat zou wel een grootscheepse operatie zijn. Zij is daar wel voorstander van en er niet 1 onderwerp uit te halen. Anderzijds meent zij dat gekeken moet worden naar de risico's van het niet uitvoeren van zaken. Dat zal dan meegenomen moeten worden in een risicoreservering in de begroting.

De heer **Burger** (CDA) staat huiverig tegenover het woord effectiviteit. Zaken doornemen aan de hand van een portefeuille betekent dat hiervoor criteria moeten worden opgesteld die meetbaar zijn. Het lijkt hem lastig om per portefeuille meetbare criteria op te stellen. Waar komen criteria vandaan? Zijn daar benchmarks voor? Heeft de Unie van Waterschappen criteria die gebruikt kunnen worden?

Mevrouw **Dewkalie** (Water Natuurlijk) vraagt de heer Burger of hij überhaupt tegen doorlichten is of dat hij wel een onderwerp eruit zou willen halen om te laten doorlichten.

De heer **Burger** (CDA) is op zichzelf niet tegen doorlichten maar er moet goed gekeken worden naar goede en meetbare criteria. De zogenoemde SMART kent iedereen en ook Rijnland is daarmee bekend. Hij meent dat het complete takenpakket van Rijnland niet SMART te definiëren is.

De heer **Van Oeveren** (VVD) denkt dat alle aanwezigen het gevoel hebben dat het verstandig is om kritisch te kijken naar de uitvoering. De een noemt dat kostenefficiënt en de ander stelt voor in de portefeuille te kijken naar mogelijkheden. Hij begrijpt dat niet het hele pakket kan worden beschouwd maar hij wil zeker kritisch kijken naar hetgeen gedaan wordt. Hij concludeert dat dit heel breed gedragen wordt.

Mevrouw **Corbey** (Natuurterreinen) voegt daaraan toe dat dit iets anders is dan een complete doorlichting van de portefeuille. Dat vraagt in feite ook niemand. De vraag is of de goede dingen worden gedaan en of dit met dezelfde middelen niet beter of goedkoper kan.

De heer **Burger** (CDA) antwoordt dat als dit zou kunnen hij dat zou toejuichen. Hij heeft evenwel twijfels. Hij wil het niet tegenhouden maar hij doet dat met enige twijfel.

De heer **De Vries** wil de VV-leden voorhouden dat hij, bij de start van de begrotingsbesprekingen, geconfronteerd werd met een tekort van 19 miljoen euro op basis van normale doorrekening. Hij heeft op dat moment de directeur aangekeken en aangegeven dat het op 10-10-8-8% uit moet komen. Vervolgens is, net voor de zomer, een sessie geweest waarin de hele organisatie is gevraagd om dat tekort van 19 miljoen euro weg te werken. Daarop is voor de zomervakantie gereageerd met bezuinigingen en er nog een tekort van 6 miljoen euro overbleef. De reactie van de hoogheemraad was ook daarop 10-10-8-8% niet meer en niet minder. Na de zomer werd hem duidelijk gemaakt dat meer niet zou gaan; het wegwerken van 6 miljoen zou consequenties hebben. Hij heeft de consequenties gepresenteerd; dat leidt tot de consequentie van ruim 300% en tot de consequentie van ruim 34%. Dat leidt tot de consequentie van nul reserves. Dat leidt tot een situatie waarin het stuur over de organisatie kwijtgeraakt wordt. De organisatie heeft in de afgelopen 4 maanden heel diep en heel goed naar zichzelf gekeken. In de getoonde presentatie van mevrouw Schrama zijn de

bezuinigingen die niet aan de kant gezet zijn zichtbaar. Hij wil wel benadrukken dat deze bezuinigingen de organisatie heel erg op scherp zetten omdat deze pijn doen. Hij wil daarom een lans breken voor de organisatie die hier heel serieus naar gekeken heeft. De vragen die hierover zijn gesteld, zijn legitiem, maar de organisatie heeft ook zichzelf op scherp gezet.

De heer **Roorda** (CU-SGP) stelt voor de huidige situatie als een fait accompli te willen vaststellen. Hij wil niet nogmaals de stofkam hanteren. Feitelijk is het dan zo dat de VV haar werk niet goed heeft gedaan. De organisatie voert uit wat het algemeen bestuur haar opdraagt. Mocht dit nu als niet effectief en niet efficiënt worden gekwalificeerd dan heeft de VV het niet goed gedaan. Dat betekent dat de oorzaak bij de sturing door de VV gezocht moet worden. Het zou niet zijn keuze zijn. Het bestuur bestaat uit verschillende partijen die verschillend denken over de onderwerpen aangaande het waterschap en dat moet ook gerespecteerd worden als zijnde het besturingssysteem. Reden waarom hij wil kijken naar de toekomst. Er kunnen knoppen worden bediend waarmee de cijfers kunnen worden beïnvloed. Zijn idee zou dan ook zijn om daarop in te zetten en de portefeuillehouder te vragen om daarover zoveel mogelijk informatie op te leveren. Dat is zijn oproep.

De heer **Burger** (CDA) gaat mee in de gedachtenlijn van de hoogheemraad en sluit zich aan bij de woorden van de heer Roorda. Hij hoort dat de ambtelijke organisatie haar uiterste best heeft gedaan. Hij zou niet willen dat het hele takenpakket van Rijnland onder de loop wordt genomen. Dat wil hij ook niet vragen aan de organisatie.

De heer **De Vries** afrondend; de heer Van Dunné heeft aangegeven dat er behoefte is om dit onderwerp in de fractie te bespreken en naar aanleiding daarvan is het voor te stellen dat er nog vragen, opmerkingen of richtinggevende suggesties aan het College gegeven zouden kunnen worden. Hij wil daartoe de presentatie beschikbaar stellen aan de fracties en daarbij gaat het verzoek om technische vragen direct in te sturen zodat deze zo snel mogelijk kunnen worden beantwoord.

Mevrouw **Dewkalie** (Water Natuurlijk) vraagt of de stukken al beschikbaar zijn.

De heer **De Vries** antwoordt dat dit niet het geval is. De presentatie moet het inzicht in de cijfers geven. Dit is een beeldvormende vergadering waarin het gaat over denkrichtingen van VV-leden. Hij hoort graag hoe de fracties hierin staan. Hij proeft evenwel dat de meeste fracties zeggen dat het een fait accompli is. Daarmee is een lastenverzwaring van meer dan 10% wel aannemelijk gebleken om als waterschap niet in de problemen te komen. Mocht die lastenverzwaring niet gedragen worden dan komt de kwaliteit in gevaar. Hij heeft gehoord van de VV-leden dat dit geen optie is. Dat betekent vasthouden aan de ambities die zijn geformuleerd en daarbij de financiën zoeken. En, met referte naar mevrouw Corbey en ook anderen, dat mag kosteneffectief en efficiënt. Daarnaast wordt het College uitgenodigd om hier nog eens goed naar te kijken. Die toezegging wil hij doen. Hij heeft al verdedigd hoe de organisatie naar 10-10-8-8% is gegroeid en hij wil daarom geen al te grote hoop hebben dat meer mogelijk kan zijn. Hij stelt voor om in de loop van de maand een voorstel voor de begroting te doen. Tot die tijd is er nog ruimte om het College te inspireren. Tenslotte vraagt hij of de VV zich voldoende geïnformeerd acht. Voldoet dit aan de verwachtingen van de VV?

Mevrouw **Dewkalie** (Water Natuurlijk) heeft complimenten; alle fracties zijn geïnformeerd en zodoende op vlieghoogte gebracht om de besprekingen in de fractie te kunnen voeren. Zij meent dat dit een verbetering is ten opzichte van voorgaande jaren.

De heer **Burger** (CDA) wil nogmaals benadrukken dat hij de constructieve sfeer waarin dit besproken wordt waardeert. Hij neemt met veel plezier deel aan deze vergaderingen.

De heer **De Vries** spreekt ten slotte zijn dank uit aan de organisatie voor de voorbereiding van deze vergadering.

De VV-leden applaudisseren.

Daarop sluit de heer **De Vries** de vergadering.